

POSTANOWIENIE

Dnia 12 lipca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z powództwa B.F.

przeciwko (...) Uniwersytetowi [...] w S.

o przywrócenie do pracy, wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 12 lipca 2017 r.,

na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu
Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w S.

z dnia 22 kwietnia 2016 r., sygn. akt VI Pa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. oddala wniosek powoda o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w S. wyrokiem z dnia 22 kwietnia 2016 r. oddalił apelację pozwanego (...) Uniwersytetu [...] w S. (dalej jako Uniwersytet) od wyroku Sądu Rejonowego w S. z dnia 8 lipca 2015 r. przywracającego powoda B.F. do pracy w pozwanym Uniwersytecie oraz zasądzającego od pozwanego na rzecz powoda kwotę 4.764,08 zł tytułem wynagrodzenia pod warunkiem podjęcia przez powoda pracy w terminie 7 dni od dnia uprawomocnienia się wyroku.

W uzasadnieniach Sądów wskazano, że powód - po uzyskaniu stopnia naukowego doktora nauk technicznych - z dniem 1 października 1997 r. został

mianowany na czas nieokreślony na stanowisko adiunkta w Instytucie [...] Politechniki (...). W czasie jego zatrudnienia na stanowisku adiunkta obowiązywały trzy statuty: statut Politechniki (...) z dnia 25 listopada 1991 r., statut Politechniki (...) z dnia 19 czerwca 2006 r., statut (...) Uniwersytetu [...] w S. obowiązujący od dnia 1 stycznia 2009 r., normujące okresy zatrudnienia na stanowisku adiunkta osoby nieposiadającej stopnia doktora habilitowanego. Zgodnie z § 73 statutu Politechniki (...) z dnia 25 listopada 1991 r., obowiązującego w dacie mianowania powoda adiunktem, okres zatrudnienia na stanowisku adiunkta osoby nie mającej stopnia doktora habilitowanego nie powinien przekroczyć 35 lat. Natomiast w myśl § 56 ust. 6 statutu pozwanego Uniwersytetu okres ten nie może przekroczyć 9 lat. Stosownie do § 57 ust. 3 tego statutu niezyskanie stopnia doktora habilitowanego w terminie określonym w § 56 ust. 6 może zostać uznane za ważną przyczynę rozwiązania stosunku pracy w rozumieniu art. 125 ustawy z dnia 27 lipca 2006 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 1842 ze zm.). W dniu 8 stycznia 2014 r. pozwany wypowiedział stosunek pracy powodowi wobec niezyskania przez niego stopnia naukowego doktora habilitowanego w okresie wynikającym ze statutu uczelni. Sąd Okręgowy podniósł, że wypowiedzenie stosunku pracy powodowi zostało dokonane po zmianie - z dniem 1 października 2013 r. - art. 120 Prawa o szkolnictwie wyższym, zgodnie z którym okres zatrudnienia na stanowisku asystenta osoby nieposiadającej stopnia naukowego doktora oraz okres zatrudnienia na stanowisku adiunkta osoby nieposiadającej stopnia naukowego doktora habilitowanego, a także warunki skracania i przedłużania oraz zawieszania tych okresów określa statut, z tym, że zatrudnienie na każdym z tych stanowisk nie może trwać dłużej niż 8 lat. Przepis ten powinien mieć zastosowanie do powoda bowiem ustawa nie zawiera przepisów przejściowych, dotyczących wprost stosowania nowego art. 120 Prawa o szkolnictwie wyższym a pozwany nie uregulował w statucie w sposób odmienny okresów zatrudnienia przed dniem wejścia w życie tego przepisu. Wobec tego okres 8 lat zatrudnienia na stanowisku adiunkta należy liczyć począwszy od dnia wejścia w życie znowelizowanego art. 120 Prawa o szkolnictwie wyższym. Pogląd ten akceptowany jest jednomyślnie w doktrynie i znajduje potwierdzenie w przebiegu procesu legislacyjnego. To, zdaniem Sądu Okręgowego, powoduje, że

nie istniały „inne ważne przyczyny”, które stosownie do art. 125 Prawa o szkolnictwie wyższym uzasadniałyby wypowiedzenie powodowi stosunku pracy.

Skargę kasacyjną od tego wyroku wniósł pozwany zaskarżając go w całości. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy przez zmianę wyroku Sądu Rejonowego i oddalenie powództwa w całości oraz rozstrzygnięcie o kosztach postępowania za wszelkie instancje, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Skargę kasacyjną oparto na naruszeniu prawa materialnego, a mianowicie: 1) art. 120 ust. 1 Prawa o szkolnictwie wyższym w jego brzmieniu obowiązującym po nowelizacji dokonanej ustawą z dnia 18 marca 2011 r. o zmianie ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym, ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz o zmianie innych ustaw (Dz.U. Nr 84, poz. 455, dalej jako nowelizacja z dnia 18 marca 2011 r.) przez jego niewłaściwe zastosowanie na skutek nieuwzględnienia, że w pozwanym Uniwersytecie został wprowadzony przepis przejściowy w § 57 ust. 7 załącznika do uchwały Senatu nr 47 ZUT w S. z dnia 24 października 2011 r. w sprawie uchwalenia statutu (...) Uniwersytetu [...] w S. na skutek czego Sąd błędnie przyjął, że okres zatrudnienia powoda winien być liczony od nowa od momentu wejścia w życie przedmiotowej nowelizacji, tj. bez uwzględnienia okresu zatrudnienia sprzed jej wejścia w życie, pomimo iż uczelniom wyższym pozostawiono autonomię kształtowania okresów pozwalających na uzyskanie tytułu naukowego doktora lub doktora habilitowanego, a u pozwanego w § 57 ust. 7 statutu (...) Uniwersytetu [...] w S., stanowiącego przepis przejściowy, uregulowano kwestię osób zatrudnionych na stanowisku adiunkta nieposiadającego stopnia naukowego doktora habilitowanego, zatrudnionego w A. lub w Politechnice (...) do dnia 31 grudnia 2008 r. oraz w (...) Uniwersytecie [...] w S. do dnia 1 października 2013 r. uznając, że okres zatrudnienia na tym stanowisku nie może przekroczyć 9 lat; 2) art. 120 ust. 1 Prawa o szkolnictwie wyższym w jego brzmieniu obowiązującym po nowelizacji dokonanej ustawą z dnia 18 marca 2011 r. przez jego błędną wykładnię i uznanie, że termin 8 lat na uzyskanie stopnia naukowego doktora habilitowanego rozpoczyna swój bieg z dniem wejścia w życie nowelizacji z dnia 18 marca 2011 r., tj. z dniem

1 października 2013 r., zaś do okresu tego nie wlicza się poprzedniego okresu zatrudnienia, tj. sprzed dnia 1 października 2013 r., pomimo że literalne brzmienie tego przepisu, jak również przepisów nowelizacji z dnia 18 marca 2011 r. nie pozwalają na przyjęcie, że pracownikom wyższych uczelni, zatrudnionym przed dniem wejścia w życie nowelizacji, z dniem 1 października 2013 r. na nowo zaczęto liczyć okres przeznaczony na zdobycie stopnia naukowego doktora habilitowanego; 3) art. 125 Prawa o szkolnictwie wyższym przez jego błędną wykładnię na skutek przyjęcia, że mimo iż powodowi upłynął termin na uzyskanie stopnia doktora habilitowanego przed wejściem w życie nowelizacji z dnia 18 marca 2011 r., tj. przed dniem 1 października 2013 r., to w związku z wejściem w życie tej nowelizacji i dokonaniem wypowiedzenia po tej dacie – skarżący winien ocenić przesłankę ważnych przyczyn na gruncie nowych przepisów, mimo iż podana w wypowiedzeniu stosunku pracy przyczyna dalej istniała i powstała przed dniem wejścia w życie nowelizacji z dnia 18 marca 2011 r., co uprawniało skarżącego do zastosowania dotychczasowych przepisów i skutecznego wypowiedzenia stosunku pracy powoda w oparciu o zaistniałą wcześniej ważną przyczynę.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał na występowanie w sprawie istotnych zagadnień prawnych, wymagających rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy, sprowadzających się do odpowiedzi na pytania: 1) czy w związku z wejściem w życie z dniem 1 października 2013 r. nowego brzmienia art. 120 Prawa o szkolnictwie wyższym (na skutek nowelizacji z dnia 18 marca 2011 r.) oraz brakiem przepisu przejściowego w nowelizacji, wskazującego od kiedy należy liczyć okres zatrudnienia osób zatrudnionych przed dniem 1 października 2013 r. na stanowisku adiunkta, nieposiadających stopnia naukowego doktora habilitowanego, a zawarciem takiej regulacji w § 57 ust. 7 załącznika do uchwały Senatu nr 47 ZUT w S. z dnia 24 października 2011 r. w sprawie uchwalenia statutu (...) Uniwersytetu [...] w S., okres ten powinien być liczony na nowo od dnia wejścia w życie nowelizacji, czy też z uwagi na uregulowanie przedmiotowej kwestii w przepisach przejściowych statutu pwanego okres ten liczy się od daty zatrudnienia na stanowisku adiunkta?; 2) czy przesłanka ważnych przyczyn w rozumieniu art. 125 Prawa o szkolnictwie wyższym powinna być oceniana na gruncie przepisów obowiązujących w momencie

dokonywania wypowiedzenia czy też zmiana przepisów pozostaje bez znaczenia i istotnym jest tylko fakt zaistnienia ważnej przyczyny, a późniejsze wypowiedzenie może odnosić się do ważnej przyczyny powstałej przed dokonaną nowelizacją przepisów. Przedmiotowe pytanie powstało na skutek sytuacji, w której orzekające w sprawie Sądy obu instancji przyjęły, że od dnia 1 października 2013 r. okres na uzyskanie stopnia naukowego doktora habilitowanego biegnie na nowo, mimo iż powodowi okres ten upłynął jeszcze przed dniem wejścia w życie nowelizacji z dnia 18 marca 2011 r., co zdaniem pozwanego nie miało wpływu na możliwość wypowiedzenia powodowi stosunku pracy z powołaniem się na ważną przyczynę zaistniałą wcześniej.

Skarżący stwierdził, że nie zgadza się co do zasady ze stanowiskiem Sądu Najwyższego zaprezentowanym w wyroku z dnia 12 stycznia 2016 r., II PK 195/15 (LEX nr 1977921) w uzasadnieniu, którego wyraźnie podkreślono, iż w stosunku do adiunkta zatrudnionego przed dniem 1 października 2013 r. nie zalicza się okresu zatrudnienia sprzed tej daty do okresu, o którym stanowi art. 120 Prawa o szkolnictwie wyższym, gdy statut uczelni nie zawiera odrębnego uregulowania tej kwestii.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powód wniósł o oddalenie skargi w całości oraz o zasądzenie na jego rzecz od skarżącego kosztów postępowania kasacyjnego bowiem zarzuty skargi kasacyjnej są bezzasadne.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Ponadto zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wobec tego wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych

w powołanym powyżej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Nie w każdej zatem sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Podkreślenia wymaga, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie (por. postanowienie z dnia 14 września 2016 r., V CSK 143/16, LEX nr 2135552; z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, LEX nr 2069457; z dnia 1 grudnia 2015 r., I PK 71/15, LEX nr 2021944).

Wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został oparty na przesłance występowania w sprawie istotnego zagadnienie prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.).

Dla przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego konieczne jest przedstawienie problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni. Wskazanie na zagadnienie prawne uzasadniające wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez jego sformułowanie jako problemu prawnego wymagającego rozstrzygnięcia, określenie przepisów prawa, w związku z którymi powstało i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do rozważenia, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51; z dnia 10 stycznia 2012 r., I UK 305/11, LEX nr 1215784; z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 10 września 2014 r., I CSK 729/13, LEX nr 1532950; z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, LEX nr 1622307; z dnia

14 kwietnia 2015 r., II PK 217/14, LEX nr 678073; z dnia 28 października 2015 r., I PK 17/15, LEX nr 2021940; z dnia 14 stycznia 2016 r., II CSK 382/15, LEX nr 2090999). Jednocześnie zagadnienie prawne powinno być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571). Chodzi więc o problem, którego wyjaśnienie byłoby konieczne dla rozstrzygnięcia danej sprawy, a więc pozostający w związku z podstawami skargi oraz z wiążącym Sąd Najwyższy, a ustalonym przez sąd drugiej instancji, stanem faktycznym sprawy (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), i także w związku z podstawą prawną stanowiącą podstawę wydania zaskarżonego wyroku. Musi więc ono pozostawać w związku ze sprawą (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13, LEX nr 1375467; z dnia 26 stycznia 2012 r., I PK 124/11, LEX nr 1215465; z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 293/11, LEX nr 1214577; z dnia 24 lutego 2005 r., III PK 6/05, LEX nr 513003). Ponadto istotnym zagadnieniem prawnym w rozmiennieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa. W konsekwencji nie można uznać, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jeśli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii przedstawianej w skardze i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP - wkładka 2003 nr 13, poz. 5; z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467; z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468; z dnia 19 stycznia 2012 r., I UK 328/11, LEX nr 1215423; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 294/11, LEX nr 1214578; z dnia 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14, LEX nr 1652383; z dnia 17 marca 2015 r., I PK 4/15, LEX nr 1661934).

Mając powyższe na uwadze należy stwierdzić, że przedstawione przez skarżącego kwestie nie spełniają wskazanych wyżej kryteriów istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 k.p.c. W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że okres zatrudnienia na stanowisku adiunkta

osoby nieposiadającej stopnia naukowego doktora habilitowanego nie liczy się na nowo po zmianie art. 120 Prawa o szkolnictwie wyższym na mocy nowelizacji z dnia 18 marca 2011 r., jeżeli w okresie *vacatio legis* uczelnia zmieniła statut i dla osób zatrudnionych już wcześniej na tym stanowisku, ustaliła czas zatrudnienia z uwzględnieniem zatrudnienia przed dniem 1 października 2013 r., który w sumie nie może być krótszy niż 8 letni okres zatrudnienia, określony przez ustawodawcę w nowej regulacji (por. wyrok z dnia 12 stycznia 2016 r., II PK 195/15, LEX nr 1977921 z glosą M. Gubały Przegląd Sejmowy 2016 nr 6, s. 189-195 oraz glosą M. Wagnera, OSP 2017 nr 1, poz. 4; z dnia 10 stycznia 2017 r., II PK 342/15, LEX nr 2202495; z dnia 28 lutego 2017 r., II PK 396/15, LEX nr 2255422; z dnia 27 kwietnia 2017 r., II PK 59/16, LEX nr 2312017; z dnia 7 czerwca 2017 r., II PK 163/16, niepublikowany). Natomiast, jeżeli od dnia 1 października 2013 r. statut wyższej uczelni nie przewidywał ustalenia maksymalnego okresu zatrudnienia, mianowanego przed tą datą adiunkta - doktora bez habilitacji (z uwzględnieniem wcześniejszego zatrudnienia), art. 120 ust. 1 Prawa o szkolnictwie wyższym - od dnia 1 października 2013 r. - stanowił podstawę do dalszego zatrudnienia adiunkta w celu uzyskania habilitacji w okresie ośmiu lat od tej daty. Wobec powyższego nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne, bowiem Sąd Najwyższy w kwestii wykładni art. 120 Prawa o szkolnictwie wyższym w brzmieniu nadanym nowelizacją z dnia 18 marca 2011 r. wyraził jednolity pogląd, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające jego zmianę.

Odnosząc się natomiast do drugiego ze sformułowanych przez skarżącego zagadnień prawnych podkreślić trzeba, że nie stanowi zagadnienia prawnego kwestia sprowadzająca się do zwykłej wykładni prawa i jego zastosowania w konkretnym stanie faktycznym sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2015 r., II PK 222/14, LEX nr 1998543; z dnia 13 lutego 2014 r., I UK 408/13, LEX nr 1646932; z dnia 19 grudnia 2013 r., II PK 213/13, LEX nr 1425464; z dnia 25 lipca 2012 r., I PK 67/12, LEX nr 1619648; z dnia 25 stycznia 2012 r., II UK 232/11, LEX nr 1215437). Nie budzi wątpliwości, że istnienie przesłanki „ważnych przyczyn” w rozumieniu art. 125 Prawa o szkolnictwie wyższym powinno być oceniane w dacie dokonania wypowiedzenia stosunku pracy. W orzecznictwie przyjmuje się jednolicie, że upływ okresu przewidzianego na uzyskanie stopnia

doktora habilitowanego może z reguły stanowić ważną przyczynę uzasadniającą wypowiedzenie stosunku pracy na podstawie art. 125 Prawa o szkolnictwie wyższym (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 2011 r., III PK 46/10, OSNP 2012 nr 9-10, poz. 114; z dnia 6 września 2011 r., II PK 33/11, OSNP 2012 nr 19-20, poz. 241). Tym samym istotne jest, aby okres przewidziany na uzyskanie stopnia doktora habilitowanego upłynął przed dokonaniem wypowiedzenia stosunku pracy z tego powodu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2017 r., III PK 37/16, LEX nr 2188648 czy z dnia 7 czerwca 2017 r., II PK 163/16, niepublikowany).

Skarżący nie zdołał zatem wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania skargi, wobec czego Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Sąd Najwyższy oddalił wniosek powoda o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego bowiem z treści wniosku zgłoszonego w odpowiedzi na skargę kasacyjną nie wynika, aby powód domagał się zasądzenia kosztów postępowania kasacyjnego w przypadku nieprzyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Żądanie zasądzenia kosztów w postępowaniu kasacyjnym odnosiło się zatem wyłącznie do wydania przez Sąd Najwyższy wyroku oddalającego skargę – w razie przyjęcia jej do rozpoznania i rozpatrzenia. Wobec tego koszty odpowiedzi na skargę kasacyjną, w której nie wskazano argumentów dotyczących przyczyn kasacyjnych (art. 398⁹ § 1 k.p.c.) uzasadniających odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie mogą być uznane – w razie odmowy przyjęcia skargi do rozpoznania – za koszty celowej obrony w rozumieniu art. 98 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2015 r., V CSK 353/14, LEX nr 1628961 czy z dnia 20 sierpnia 2014 r., II CSK 77/14, OSNC 2015 nr 7-8, poz. 91).